

MUISTIO

22.12.2004

Hallintotuomioistuinten yhteistyön ja lainkäytön valvonnan kehittäminen korkeimman hallinto-oikeuden toimialalla

1 Projektin asettaminen

Korkeimman hallinto-oikeuden presidentti Pekka Hallberg asetti päätöksellään 13.2.2004 projektin selvittämään hallintotuomioistuinten yhteistyötä ja lainkäytön valvonnan kehittämistä korkeimman hallinto-oikeuden toimialalla. Projektia varten muodostettiin ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimi presidentti Hallberg. Ohjausryhmän jäseniksi kutsuttiin hallintoneuvos Pirkko Ignatius ja hallintoneuvos Pekka Vihervuori korkeimmasta hallinto-oikeudesta, ylituomari Liisa Sahi Helsingin hallinto-oikeudesta, ylituomari Hannu Renvall Turun hallinto-oikeudesta sekä erityisasiantuntija Heikki Jukarainen oikeusministeriöstä (1.12.2004 alkaen Oulun hallinto-oikeuden ylituomari). Projektityöntekijäksi määrättiin korkeimman hallinto-oikeuden tiedotuspäällikkö Timo Ahvenniemi. Projektin asettamispäätös on liitteenä numero 1.

2 Talousarviolaki ja -asetus

Projektin asettamispäätöksessä mainittujen seikkojen lisäksi yhtenä syynä tarpeeseen kehittää hallintotuomioistuinten yhteistyötä on valtion tulosohjaus- ja tilivelvollisuus uudistus. Lakiin valtion talousarviosta (13.5.1988/423, talousarviolaki) tehdyt muutokset tulivat voimaan 1.1.2004. Asetukseen valtion talousarviosta (11.12.1992/1243, talousarvioasetus) tehdyt muutokset tulivat voimaan 15.4.2004.

3 Valtion talousarvioesitys 2005

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2005 on tuomioistuinten kohdalla (pääluokka 25, luku 10, "Tuomioistuinlaitos") selvitysosassa muun ohella seuraavat kaksi kappaletta, tässä kursivoituna:

"Tuomioistuimissa ratkaistavien asioiden käsittelyaikoja lyhennetään ja käsittelyaikojen tuomioistuinkohtaisia eroja vähennetään.

Käsittelyaikaerojen tasoittamiseksi henkilöstöresursseja suunnataan palveluiden kysyntää vastaavasti. Tuomioistuinlaitoksen kanssa käytäviä tulosneuvotteluja varten määritellään tuomioistuimille kaikissa asteissa optimaaliset käsittelyajat asiaryhmittäin. Yleistavoitteena on, ettei mikään asia viivy tuomioistuimessa vuotta pitempään.

Tuomioistuinten tulosohejausta lainkäytön laadullisten tavoitteiden määrittelyn ja arvioinnin osalta kehitetään. Yleisten tuomioistuinten osalta tämä toteutetaan korkeimman oikeuden ja hovioikeuksien yhteistyönä. Hallintolainkäytön arviointia ja siihen liittyvää vuorovaikutusta hallintotuomioistuinten välillä kehitetään korkeimman hallinto-oikeuden asettaman työryhmän esittämien suuntaviivojen mukaisesti."

Työryhmällä, joka mainitaan jälkimmäisen siteeratun kappaleen viimeisessä virkkeessä, tarkoitetaan tätä projektia ja ohjausryhmää.

4 Yleistä

Projektin ohjausryhmä kokoontui 4.3.2004 korkeimmassa hallinto-oikeudessa, 11.5.2004 Turun hallinto-oikeudessa, 27.9.2004 Helsingin hallinto-oikeudessa ja 7.12.2004 korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Viimeksi mainitussa kokouksessaan projektin ohjausryhmä päätti tämän muistion sisällöstä liitteineen.

Ohjausryhmän kokoontumisten lisäksi korkeimman hallinto-oikeuden, alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden, vakuutusosasto-oikeuden ja oikeusministeriön edustajien kesken käytiin useita muita projektiin liittyneitä keskusteluja. Hallintotuomioistuinten yhteistyö oli esillä myös alueellisten hallinto-oikeuksien hallintopäälliköiden neuvottelupäivillä Kouvolassa 26. ja 27.5.2004, alueellisten hallinto-oikeuksien ylituomareiden ja hallintopäälliköiden neuvottelupäivillä Hämeenlinnassa 13. ja 14.10.2004 sekä Hallintotuomioistuinpäivässä 15.11.2004.

5 Hallintotuomioistuinpäivä 15.11.2004

Korkein hallinto-oikeus on järjestänyt useana syksynä omissa tiloissaan korkeimman hallinto-oikeuden ja alueellisten hallinto-oikeuksien neuvottelupäivän. Osana hallintotuomioistuinten yhteistyöprojektia korkein hallinto-oikeus järjesti 15.11.2004 Helsingin yliopiston suuressa juhlasalissa Hallintotuomioistuinpäivän, johon kutsuttiin kaikki tuomarit ja

esittelijät korkeimmasta hallinto-oikeudesta, alueellisista hallinto-oikeuksista, markkinaoikeudesta ja vakuutuslaitosten oikeudesta.

6 Järjestelmäkuvaus

Projekti liittyi yhteistyöhön, jota on hallintolainkäytön alalla toimivien tuomioistuinten välillä tehty jo vuosikymmeniä. Projekti ei siten luonut kokonaan uutta yhteistoimintaa, vaan siinä selvitettiin minkälaisilla toimintamalleilla hallintotuomioistuinten yhteistyötä voitaisiin tulevaisuudessa lisätä, systematisoida ja syventää.

Projektissa laadittiin kuvaus siitä, minkälainen vuotuinen tapahtumasarja voisi muodostua hallintotuomioistuinten yhteistyöstä sekä valtion talousarvio- ja tilinpäätösjärjestelmästä. Järjestelmän toimivuudelle on tarpeen, että valtion talousarvioesityksissä tulee olemaan korkeimman hallinto-oikeuden momentin lisäksi erillinen momentti muita hallintotuomioistuimia varten. Kuvaus siitä, millainen voisi tulevaisuudessa olla yleisten hallintotuomioistuinten ja hallintolainkäytön alalla toimivien erityistuomioistuinten vuosittainen yhteistyö-, laatu- ja resurssineuvottelujärjestelmä, on liitteenä numero 2.

7 Jatkotoimenpiteet

Nykyistä järjestelmällisempään korkeimman hallinto-oikeuden, alueellisten hallinto-oikeuksien, markkinaoikeuden ja vakuutuslaitosten yhteistyö-, laatu- ja resurssineuvottelujärjestelmään valmistautumista varten projektin ohjausryhmä asetti neljä työryhmää selvittämään eräitä keskeisiä oikeusturvan laatuun ja saatavuuteen sekä oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin liittyviä kysymyksiä. Kunkin työryhmän puheenjohtaja nimeää jäsenet johtamaansa työryhmään.

Ensimmäinen työryhmä selvittää, mitä laadullisia tekijöitä voidaan kaikki oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen seurata hallintotuomioistuinten toiminnassa. Tällaisen laadullisen arvioinnin tuloksia hallintotuomioistuimet voivat hyödyntää toimintansa kehittämisessä. Lisäksi tällaisen laadullisen arvioinnin tulokset voidaan ottaa huomioon hallintotuomioistuinten resursseja koskevissa neuvotteluissa. Työryhmän puheenjohtajana toimii Turun hallinto-oikeuden ylituomari Hannu Renvall.

Toinen työryhmä selvittää, millaisia valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2005 tarkoitettuja käsittelyaikatavoitteita voidaan kaikki oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen asettaa hallintotuomioistuinten toiminnassa. Työryhmän puheenjohtajana toimii hallintoneuvos Pirkko Ignatius korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Kolmas työryhmä selvittää hallintotuomioistuinten koulutustarpeita sekä niiden koulutusyhteistyön kehittämistä ja lisäämistä. Työryhmän puheenjohtajana toimii Oulun hallinto-oikeuden ylituomari Heikki Jukarainen.

Neljäs työryhmä selvittää, miten korkeimmassa hallinto-oikeudessa voidaan lainkäyttöasioiden ratkaisemisen yhteydessä ja muilla tavoin kerätä aineistoa hallintotuomioistuinten päätöstoiminnan laadusta niiden toiminnan kehittämistä varten. Työryhmän puheenjohtajana toimii hallintoneuvos Pekka Vihervuori korkeimmasta hallinto-oikeudesta.

Edellä mainittujen työryhmien alustavia esityksiä käsitellään vuoden 2005 ensimmäisessä päällikkötuomarikokouksessa. Siinä kokouksessa myös päätetään työryhmien lopullisista määräajoista ja muista tähän projektiin liittyvistä jatkotoimenpiteistä.

Pekka Hallberg

Pirkko Ignatius

Pekka Vihervuori

Liisa Sahi

Hannu Renvall

Heikki Jukarainen